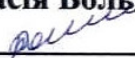

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Гарант освітньої програми
Анастасія Большакова**

_____ 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Проректор з
навчальної роботи
Інна СТАШЕВСЬКА**

_____ 2020 р.

**Силабус
навчальної дисципліни**

«ОСНОВИ ПСИХІАТРІЇ»

Освітня програма — Психологія

Спеціальність — 053 Психологія

Галузь знань — 05 Соціальні та поведінкові науки

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Харків - 2020

Силабус склав

доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки
Віденєєв Ігор Олександрович

Силабус затверджено на засіданні кафедри психології та педагогіки,
протокол № 2 від « 21 » серпня 2020 р.

Голова групи забезпечення
д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Завідувач кафедри
психології та педагогіки,
д.психол.н., професор

Анастасія
БОЛЬШАКОВА

Силабус затверджено на засіданні ради факультету соціальних комунікацій
протокол № 1 від « 25 » серпня 2020 р.

Голова ради факультету

Алла СОЛЯНИК

1. Загальна інформація про дисципліну

1	Назва дисципліни	Основи психіатрії
2	Викладач	Віденєєв Ігор Олександрович
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	viden150@ukr.net
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
5	Рік підготовки	3
6	Семестр	5
7	Лекції (год.)	20
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	14
9	Самостійна робота (год.)	56
10	Індивідуальна робота (год.)	—
11	Кількість кредитів	3
12	Загальна кількість годин	90
13	Поточний контроль	Індивідуальне та фронтальне усне опитування, Відповідь під час семінару; письмове опитування; есе-рефлексія; виступ з рефератом; виступ з презентацією; виконання індивідуального проекту; оцінка результатів неформальної освіти.
14	Підсумковий контроль	Залік

2. Анотація дисципліни

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи психіатрії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напрямку 053 «Психологія».

Програма дисципліни визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Основи психіатрії», та включає необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

«Основи психіатрії» є складовою частиною дисциплін психологічного циклу обов'язкового блоку і має міжпредметні зв'язки з дисциплінами «Патопсихологія», «Психологія професійних деструкцій», «Суїцидологія», «Аддиктологія та основи наркології». Її вивчення передбачає підвищення професійної компетентності практичних психологів та сприяє ефективній самореалізації їх, як фахівців.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Дисципліна «Основи психіатрії» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти на засадах аналізу сучасних психолого-психіатричних концепцій

наукових знань про симптоми розладів психічних функцій, їхньої форми й синдроми, до складу яких вони входять з метою розуміння психологічних явищ, які відбуваються при психічних захворюваннях; ознайомлення здобувачів вищої освіти з механізмами формування та функціонування різних форм психічної патології; вироблення у здобувачів вищої освіти практичних вмінь та навичок використання знань основ психіатрії в подальшій професійній діяльності психолога

Здобутий здобувачами вищої освіти у ході вивчення навчальної дисципліни «Основи психіатрії» досвід у вигляді системи знань, умінь, норм і цінностей стане теоретичним підґрунтям при проходженні виробничої практики (стажування) і підготовці освітньо-кваліфікаційних робіт (написання міждисциплінарних курсових, дипломної роботи тощо).

2.3. Мета вивчення дисципліни – забезпечити набуття здобувачами вищої освіти ключових фахових компетентностей з основ психіатрії, формування у здобувачів вищої освіти наукових знань про природу, зміст, види та форми прояву психічної патології, формування умінь застосовувати адекватні методи діагностики психічних розладів, розробляти і впроваджувати профілактичні заходи щодо формування деяких розладів, а в разі необхідності – корегувати останні.

2.4. Завдання вивчення дисципліни.

- оволодіння та подальше вільне оперування професійною термінологією, використовуваною в даній сфері практичної діяльності.
- розкриття змісту базових теоретичних засад психіатрії;
- ознайомлення з прийомами та методами визначення психіатричних симптомів та синдромів;
- сприяння формуванню професійно важливих навичок майбутнього практичного психолога;
- розкрити особливості використання психологічних знань про психічну патологію у формуванні професійної компетентності, навичок рефлексії та емпатії, ефективної комунікації.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та

необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

•Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Професійні компетентності:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій
- Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
- Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту
- Здатність дотримуватися норм професійної етики
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- Здатність аналізувати соціокультурні процеси та явища з точки зору їх впливу на психічне благополуччя людини
- Здатність використовувати засоби культури та мистецтва у просвітницькій, психопрофілактичній діяльності та наданні психологічної допомоги різним верствам населення.

2.6. Результати навчання.

Вивчення даної дисципліни забезпечує досягнення таких програмних результатів навчання:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
- Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги
- Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій

- Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо,.

- Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

- Розробляти та реалізовувати програми психологічного супроводу професійної діяльності у соціокультурній сфері

- Розробляти та реалізовувати психопрофілактичні та психокорекційні (індивідуальні та групові) програми засобами культури та мистецтва

- Використовувати засоби культури та мистецтва у процесі психологічного консультування

- Планувати, організовувати та проводити масові соціокультурні заходи просвітницького та психопрофілактичного характеру (арт-терапевтичні форуми, фестивалі, майстер-класи).

3. Політика дисципліни

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача; пропущені заняття відпрацьовуються; пропуски поточного та тематичного контролю відпрацьовуються. Форму і час відпрацювання здобувач та викладач взаємопогоджують.

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.

4. Програма навчальної дисципліни:

Тема №1. Методологічні й теоретичні основи клінічної психіатрії. Основи загальної психопатології.

1. Проблема розмежування психічної норми й патології.

2. Поняття про нозологію й психіатричний діагноз.

3. Семіотика й класифікація психічних і поведінкових розладів.

4. Принципи й закони психіатричної діагностики.

5. Інтерпретації психічного стану.

6. Соматичні, неврологічні, функціональні методи дослідження.

Тема № 2. Психічні й поведінкові розлади внаслідок уживання психоактивних речовин.

1. Загальні питання інтоксикаційної психічної патології.
2. Виробничі, побутові й лікарські інтоксикації.
3. Токсикоманії й наркоманії.
4. Етіологія психічної й фізичної залежності.
5. Епідеміологія й патогенез токсикоманії і наркоманії.
6. Особливості особистості наркозалежного.
7. Клінічна характеристика станів наркотичного сп'яніння й абстиненцій..

Тема 3. Психічні й поведінкові розлади внаслідок уживання алкоголю.

1. Алкоголь (фармакологія, фармакокінетика).
2. Загальні проблеми алкогольної інтоксикації.
3. Алкогольне сп'яніння й пияцтво.
4. Алкоголізм, стадії. Вікові й статеві особливості хронічного алкоголізму.
5. Алкогольні психози (галюціноз, делірій, параноїд).
6. Етіологія й патогенез алкогольних психозів і енцефалопатій.

Тема № 4. Органічні розлади. Психічні порушення при черепно-мозковій травмі.

1. Класифікація органічних розладів і психічної патології травматичного генеза, види черепно-мозкових травм (ЧМТ).
2. Психопатологічна характеристика початкового й гострого періодів травматичної хвороби. Непсихотичні синдроми гострого періоду травматичної хвороби.
3. Травматичні психози гострого періоду.
4. Психічні порушення пізнього й віддаленого періодів.

Тема № 5 Психічна патологія при гострих і хронічних інфекціях.

Соматогенні психічні розлади.

1. Класифікація психічних порушень, що виникають при гострих і хронічних інфекціях, їх загальна й клінічна характеристика.
2. Психічні розлади внаслідок нейроінфекції (енцефаліти, менінгіти, сифіліс головного мозку, прогресивний параліч).
3. Психічні розлади при окремих інфекціях (кір, пневмонія, грип, ревматизм, туберкульоз, бруцельоз, гнійна інфекція).
4. Соматогенні психічні розлади: класифікація, загальна й клінічна характеристика.
5. Психічні розлади при пухлинах головного мозку.

Тема № 6 Судинна й інволюційна психічна патологія.

1. Класифікація психічних розладів при цереброваскулярній патології, їх загальна й клінічна характеристика.
2. Непсихотичні психічні розлади (неврозо- і психопатоподібні порушення).
3. Психотичні порушення на тлі судинних захворювань головного мозку.
4. Гострі судинні психози.
5. Затяжні судинні психози.
6. Синдроми деменції.

7. Психічні порушення пресенільного й сенільного віку: загальна характеристика й класифікація.

Тема № 7 Епілепсія

1. Визначення й систематика епілепсії.
2. Етіологія й патогенез епілепсії, фактори що її провокують.
3. Класифікація епілепсії.
4. Типи епілептичних пароксизмів (припадки - великі й малі, включаючи абсанси, епілептичні еквіваленти - амбулаторні автоматізми, сомнамбулізм, фуґи, транс).
5. Епілептичний статус.
6. Психопатологічна симптоматика (загальнопатологічна й епілептична).
7. Епілептична дефектно-органічна симптоматика (епілептичні зміни особистості й епілептичне слабоумство).

Тема № 8 Шизофренія, шизотипичні й маревні розлади.

1. Історія проблеми, діагностики й систематики шизофренії.
2. Етіологія й патогенез шизофренії. Діагностика шизофренії - критерії, клінічні форми, види плину.
3. Поняття проґредієнтності й процесуальності.
4. Вихідні стани при шизофренії.
5. Особливості плину шизофренії в дитячому й підлітковому віці.

Тема № 9 Афективні розлади настрою.

1. Класифікація афективних розладів настрою.
2. Біполярний афективний розлад. Клінічна картина. Фази. Характер плину.
3. Маніакальний епізод. Депресивний епізод.
4. Хронічні (афективні) розлади настрою (циклотимія, дистимія).

Тема № 10 Невротичні, що пов'язані зі стресом і соматоформні розлади .

1. Поняття про психічну травму й бар'єр адаптації.
2. Поняття стресу.
3. Загальна характеристика, систематика, етіологія, патогенез і класифікація емоційно-стресових і адаптаційних реакцій, психогенних захворювань.
4. Реакція на важкий стрес і порушення адаптації.
5. Дисоціативні (конверсійні) розлади.
6. Соматоформні розлади.
7. Інші невротичні розлади: неврастенія, синдром деперсоналізації-дереалізації.

5. Методи навчання:

Лекція з елементами пояснення; проблемна лекція; лекція-бесіда; лекція-дискусія; лекція-демонстрація; демонстрація наочних матеріалів; дискусія; семінар-опитування; самостійна робота.

6. Форми та методи контролю:

Поточний, тематичний, підсумковий контроль. Індивідуальне та фронтальне усне опитування, Відповідь під час семінару; письмове опитування; есе-

рефлексія; виступ з рефератом; виступ з презентацією; виконання індивідуального проекту; оцінка результатів неформальної освіти.

Підсумковий контроль: екзамен.

76 – 100% від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів. При відповіді на додаткові питання помітне вміння розвивати систему теоретичних знань на основі самостійної роботи.

50 – 75 % від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки. Здобувач упевнено відповідає на додаткові питання, що стосуються основних положень усього досліджуваного курсу відповідно до екзаменаційної програми.

26 – 50 % від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку. При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0 – 25 % від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

7. Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
---------------------------	---------------------------------------	-----------------------

90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література:

1. Клінічна психіатрія / Бачерников Н.Е., Михайлова К.В., Гавенко В.Л. і ін.; під ред. проф. Н.Е. Бачерникова. - К.: Здоров'я, 2006 - 512 с.
2. Психіатрія / За ред. О.К. Напреєнка. — К.: Здоров'я, 2001.
3. Психіатрія / За ред. В.К. Гаєнко, чл.-кор. АМН України проф. В.С. Битенського, 2009.
4. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки: Навч. посіб. — К.: ВПУ "Київ. у-нт", 2002. — 308 с.

Допоміжна література:

5. Кудрявцев И.А. Реактивні психози в осіб з наслідками черепно-мозкової травми. - Київ: Здоров'я, 1988. - 237 с.
6. Зелінська Т.М. Амбівалентність особистості: теорія, діагностика і психокорекція: навч. посібник К.: Каравела, 2010
7. Максимова Н.Ю. Безпека життєдіяльності: соціально-психологічні аспекти алкоголізму та наркоманії: навч. посібник К.: Либідь, 2006
- Гридковець Л. М. Родинний фактор у розвитку та подоланні наслідків сексуального насилля над дітьми. // Практична психологія та соціальна робота. – 2012. – № 11. – С. 57-63.
8. Психіатрія / За ред. О.К. Напреєнка. — К.: Здоров'я, 2001.
9. Психіатрія / За ред. В.К. Гаєнко, чл.-кор. АМН України проф. В.С. Битенського, 2009.

Інтернет-ресурси:

Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>
 Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –
 Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» —
<http://chitalka.info/psy.html>.
 Вісник психології і соціальної педагогіки — <http://psych.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –
 БД Освіта. ua. — <http://osvita.ua/school/psychology>.
 Мета – українська пошукова система. — <http://www.meta-ukraine.com>.

Пошукова система Google. — <http://www.google.com>.